धादिङ जिल्लाबाट प्रकाशित पहिलो दैनिक जि. प्र. का. दर्ता नं. ०६/०६१/०६२ जि. हु. का. दर्ता नं. ०६/०६१/७०

प्रत्यूष
National Daily राष्ट्रिय दैनिक

ग्राहक बन्नु परेमा
पत्रिका नियमित नआएमा
ठेगाना परिवर्तन भएमा वा अन्य कुनै
गुनासो भएमा कल गर्नु पर्दैन ।
९८५११२०८५०
भाईवरमा SMS मात्र गर्नुहोस्
"हामी यता बाट कल गर्छौं"

स्क्यान गर्नुहोस्
ई-पेपर हेर्नका लागि

वर्ष २३, अङ्क ३० ◆ २०८३ साउन ३० गते शनिबार, Saturday, August 15, 2026 ◆ ने सं ११४६ ◆ धादिङ ◆ Pratyus National Daily ◆ पृष्ठ ४ ◆ मूल्य रु. ५/-

प्रदेश प्रमुखद्वारा भीमफेदी कारागारको निरीक्षण

बागमती । बागमती प्रदेशका प्रदेश प्रमुख दीपकप्रसाद देवकोटाले शुक्रबार कारागार कार्यालय भीमफेदी मकवानपुरको निरीक्षण गर्नुभएको छ । सो अवसरमा उहाँले कारागारको भौतिक पूर्वाधार, कैदी बन्दीहरूको बसोबासको व्यवस्था एवम् स्वास्थ्य अवस्था, सुरक्षा व्यवस्थापन एवम् दैनिक उपभोग्य सुविधा लगायतका विषयमा जानकारी लिनुभयो ।

उहाँले कारागारको समग्र प्रशासनिक व्यवस्थापन र सुरक्षा स्थितिबारे चासो व्यक्त गर्दै आवश्यक सुधार र सहजीकरणका लागि प्रतिबद्धता व्यक्त गर्नुभयो। प्रदेश प्रमुख देवकोटालाई सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल कारागार सुरक्षा बेस भीमफेदीका प्रहरी नायब निरीक्षक देवेन्द्रबहादुर सिंह एवम् कारागारका शाखा अधिकृत जीवन निरौला लगायतले स्वागत गर्नुभएको थियो । कारागारका शाखा अधिकृत निरौलाले प्रदेश प्रमुखलाई कार्यालयको वर्तमान अवस्था तथा आइपरेका मुख्य चुनौति लगायतका विषयमा जानकारी गराउनुभएको थियो। उता बागमती प्रदेश प्रमुख दीपकप्रसाद देवकोटाले आज मकवानपुरको भीमफेदी स्थित ऐतिहासिक हात्तीसार संग्राहलयको अवलोकन गर्नुभएको छ । प्रदेश प्रमुख देवकोटालाई कार्यालय प्रमुख विद्या थापा र रेन्जर लोकराज न्यौपानेले संग्रहालयका ऐतिहासिक वस्तुहरु, संग्रहालयको वर्तमान अवस्था तथा यसको ऐतिहासिक महत्व लगायतका विषयमा जानकारी गराउनुभयो। अवलोकनका क्रममा प्रदेश प्रमुख देवकोटाले भीमफेदीको ऐतिहासिक र पर्यटकीय महत्वलाई उजागर गर्न यस्ता संग्रहालयलाई संरक्षण र सम्वर्द्धन सँगै उचित व्यवस्थापनमा ध्यान दिनुपर्ने आवश्यकता औंल्याउनुभयो ।

कृषिलाई उत्पादनमुखी प्रदेश सरकार प्रतिबद्ध

जनकपुरधाम । मधेस प्रदेशका मुख्यमन्त्री कृष्णप्रसाद यादवले जलवायु परिवर्तनका असर न्यूनीकरण गर्दै कृषि क्षेत्रलाई थप उत्पादनमुखी, दिगो तथा प्रतिस्पर्धी बनाउन प्रदेश सरकार प्रतिबद्ध रहेको बताउनुभएको छ ।

एसियाली विकास बैंक (एडिबी)को सहयोगमा सुरु भएको जलवायु अनुकूलन लगानी योजनाको शुक्रबार शुभारम्भ गर्दै मुख्यमन्त्री यादवले प्रदेश सरकार, विकास साझेदार संस्था, वित्तीय निकाय तथा स्थानीय समुदायबीचको सहकार्यबाट मात्रै जलवायु सहनशील मूल्य शृङ्खला निर्माण गर्न सकिने विश्वास व्यक्त गर्नुभयो ।

जलवायु परिवर्तनका चुनौतीहरू दिनप्रतिदिन गम्भीर बन्दै गएको बताउँदै मुख्यमन्त्री यादवले त्यस्ता चुनौतीलाई आत्मसात् गर्न मधेस प्रदेश सरकारले राहतमुखी तथा टुक्रे योजनाभन्दा माथि उठेर दीर्घकालीन, लगानीयोग्य र जलवायु अनुकूल विकास मार्गचित्रमा अघि बढ्ने दृढसङ्कल्प गरेको बताउनुभयो। स्थानीय तह र निजी क्षेत्रसँग सहकार्य गर्दै मधेस प्रदेशका सबै क्षेत्रमा स्रोतको प्रभावकारी परिचालन गरिने र बजेटको दोहोरोपन हटाई सार्वजनिक-निजी साझेदारीको ढाँचा अपनाएर निजी क्षेत्रलाई कृषि, सिँचाइ, भण्डारण, प्रशोधन तथा जलवायुमैत्री पूर्वाधारमा लगानी गर्न आकर्षित गरिने मुख्यमन्त्री यादवको भनाइ थियो। कार्यक्रममा एडिबीका प्रतिनिधि इयान हयानसमले मधेस प्रदेश जलवायु जोखिमको उच्च प्रभावमा रहेको क्षेत्र भएकाले यहाँका किसान, विपन्न समुदाय र प्राकृतिक स्रोतहरूको संरक्षणका लागि परियोजना सञ्चालन गर्न लागिएको बताउनुभयो । कार्यक्रममा एडिबीका प्रतिनिधि इयान हयानसमले मुख्यमन्त्री यादवलाई जलवायु अनुकूलन लगानी योजनासम्बन्धी प्रतिवेदन हस्तान्तरण गर्नुभयो ।

एसियाड पौडी टोलीको तयारी भारतमा

काठमाडौँ । नेपाली पौडी टोलीले आसन्न २०औँ एसियाली खेलकुदको तयारी भारतको बेङ्गलुरुमा गर्ने भएको छ ।

एकमहिने प्रशिक्षणका लागि पाँच खेलाडीसहित सात सदस्यीय नेपाली टोली शनिवार (आज) भारत प्रस्थान गर्नेछ । खेलाडीमा पुरुषतर्फ जाडेन श्रेष्ठ, अभिभ प्रधान र इर्भिन श्रेष्ठ तथा महिलामा इुवाना लामा र आर्या महर्जन रहेका छन् । प्रशिक्षकमा रत्नलाल महर्जन तथा व्यवस्थापकमा शिरीष गुरुङ छन् ।

टोलीलाई राष्ट्रिय खेलकुद परिषद्का सदस्यसचिव रामचरित्र मेहता र नेपाल पौडी सङ्घका अध्यक्ष जगतमान श्रेष्ठले शुक्रबार आयोजित एक कार्यक्रमबीच बिदाइ गर्नुभयो । २०औँ एसियाली खेलकुद आगामी असोज ३ गतेदेखि जापानमा सुरु हुनेछ ।

बैंकिङ कसुर तथा चेक अनदार मुद्दाका फरार प्रतिवादी पक्राउ

काठमाडौँ । दश वटा बैंकिङ कसुर तथा दुई वटा चेक अनादर मुद्दाका फरार प्रतिवादीलाई प्रहरीले बिहीबार पक्राउ गरी शुक्रबार सार्वजनिक गरेको छ ।

ललितपुर महानगरपालिका-१० बालकुमारी बस्ने सिन्धुपाल्चोक लिसङ्खुपाखर गाउँपालिका-६ घर भएका ३३ वर्षीय गणेश भण्डारीलाई प्रहरीले पक्राउ गरेको हो ।

उच्च अदालत पाटन र जिल्ला अदालत काठमाडौँको फैसलाले उक्त मुद्दाहरूमा रु एक करोड ५८ लाख ५४ हजार ६३० जरिवाना र १६ दिन कैद सजाय ठहर भई फरार रहेका निजलाई काठमाडौँ उपत्यका अपराध अनुसन्धान कार्यालय टेकुबाट खटिएको प्रहरीले ललितपुर-१० बालकुमारीबाट पक्राउ गरेको केन्द्रीय प्रहरी समाचार कक्षले जनाएको छ। निजलाई फैसला कार्यान्वयन का लागि जिल्ला अदालत भक्तपुरमा पेस गरिएको प्रहरीले जनाएको छ ।

वर्तमान सरकार गठनपछि बजेट कार्यान्वयनको गति बढ्यो

❑ *प्रत्यूष समाचारदाता*

काठमाडौँ । वर्तमान सरकार गठन भएपछि बजेट कार्यान्वयनले गति लिएको एक अध्ययनले देखाएको छ ।

नेपाल उद्योग परिसङ्घ (सीएनआई) र बौद्धिक साझेदार नेपाल आर्थिक पत्रकार समाज (सेजन)ले शुक्रबार आयोजना गरेको 'बजेट वाच' कार्यक्रममा सार्वजनिक अध्ययनले सरकारले शासकीय सुधारका १०० बुँदे कार्यसूची जारी गरेपछि गत आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को बजेटमा समावेश कार्यक्रम हरूको कार्यान्वयनले गति लिएको देखाएको छ । चौथो त्रैमासमा बजेट कार्यान्वयनको गति तेस्रो त्रैमासिकको तुलनामा थप तीव्र बनेको अध्ययनले देखाएको छ ।

"आर्थिक वर्षको पहिलो र दोस्रो त्रैमासिकमा राजनीतिक अन्योल, आन्दोलन तथा सरकारी संरचना र कागजातमा भएको क्षतिका कारण बजेट कार्यान्वयन प्रभावित भएको थियो । तेस्रो त्रैमासिकदेखि सरकारी निकायले पुनः गति समातेका थिए भने निर्वाचनपछि नयाँ सरकारले काम सुरु गरेसँगै कार्यान्वयनमा थप सुधार आएको देखिएको छ", अध्ययनको प्रस्तुतीकरण दिँदै सेजन अध्यक्ष भागवत भट्टराईले भन्नुभयो । कतिपय अधुरा घोषणा चालु आर्थिक वर्षको बजेटमा समेत दोहोरिएको, कानुन निर्माणमा उल्लेख्य प्रगति भए पनि चालु आर्थिक वर्षको बजेट कार्यान्वयनका लागि आवश्यक कानुनी आधार तयार गर्नुपर्ने अवस्था रहेको सीएनआईले जनाएको छ ।

बजेट कार्यान्वयनमा केही सुधार देखिए पनि पुँजीगत खर्चको अवस्था भने कमजोर रहेको अध्ययनले देखाएको छ । रकमगत आधारमा पुँजीगत खर्च पछिल्लो छ वर्षयताकै न्यून र कुल खर्चको प्रतिशतका आधारमा अहिलेसम्मकै न्यून रहेको जनाइएको छ ।

'बजेट वाच'ले बजेट कार्यान्वयनको अवस्थालाई शून्य, आंशिक र पूर्ण गरी तीन तहमा वर्गीकरण गरेको छ । काम सुरु नभएको, अघिल्लो सरकारले ल्याएको बजेटलाई वर्तमान सरकारले अपनत्व नलिएको वा घोषणा मात्र सीमित रहेको अवस्थालाई शून्य प्रगति मानिएको छ । कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि बैठक तथा छलफल अघि बढेको, कानुन वा कार्यविधि बनेको तर ठोस काम नभएको अवस्थालाई आंशिक प्रगति र बजेटमा घोषणा भएअनुसार कार्यक्रम कार्यान्वयनमा गइसकेको अवस्थालाई पूर्ण कार्यान्वयन मानिएको छ । अध्ययनमा आव २०८२/८३ को बजेटमा निजी क्षेत्र तथा अर्थतन्त्रसँग सम्बन्धित ७४ वटा समावेश गरिएको थियो । जसमध्ये ३४ वटा पूर्ण रूपमा कार्यान्वयन भएका छने भने ३४ वटा बुँदामा आंशिक कार्यान्वयन भएको छ भने छवटा बुँदा कार्यान्वयन हुनसकेका छैनन् ।

औद्योगिक विकासतर्फका २७ बुँदामध्ये तीनवटा शून्य, १० वटा आंशिक र १४ वटा पूर्ण कार्यान्वयन भएका छन् । ऊर्जा, पूर्वाधार तथा सहरी विकासतर्फका १४ बुँदामध्ये दुईवटा शून्य, सातवटा आंशिक र पाँचवटा पूर्ण कार्यान्वयन भएका छन् । कृषि तथा जडीबुटीतर्फका सात बुँदामध्ये तीनवटा आंशिक र चारवटा पूर्ण कार्यान्वयन भएका छन् ।

व्यक्तिको गोपनीयताको सम्मान गर्न आग्रह

❑ *प्रत्यूष समाचारदाता*

काठमाडौँ । पत्रकारिता तथा अभिव्यक्ति स्वतन्त्रताको प्रयोग गर्दा व्यक्तिको गोपनीयतालाई सम्मान गनुपर्नेमा जोड दिइएको छ ।

राष्ट्रिय महिला आयोगसहित महिला अधिकारका क्षेत्रमा काम गर्ने सङ्घसंस्थाहरूले पत्रकारिता गर्दा व्यक्तिको चरित्रहत्या गर्न नहुने र गोपनीयतालाई सम्मान गर्नुपर्नेमा जोड दिएका हुन् । राष्ट्रिय महिला आयोगले महिलाको गोपनीयता, व्यक्तिगत स्वतन्त्रता, प्रतिष्ठा र मर्यादाको संरक्षणलाई संवैधानिक तथा कानुनी अधिकारका रूपमा स्थापित गरिएको उल्लेख गर्दै पत्रकारिता गर्दा त्यस्ता अधिकारमाथि हस्तक्षेप गर्न नहुने धारणा राखेको छ। आयोगले महिलासँग सम्बन्धित संवेदनशील विषयमा सामग्री प्रकाशन वा प्रसारण गर्दा सत्यतथ्य, लैङ्गिक संवेदनशीलता र गोपनीयताको संरक्षण अनिवार्य हुनुपर्ने जनाएको छ ।

महिलाको गोपनीयता भङ्ग तथा चरित्रहत्या गरेको किटानी जाहेरीका आधारमा प्रहरीले पत्रकार किशोर श्रेष्ठलाई नियन्त्रणमा लिई अदालतबाट म्याद थप गरेर अनुसन्धान प्रक्रिया अघि बढाएको विषयमा प्रतिक्रिया दिँदै ती संस्थाहरूले त्यस्तो आग्रह गरेका हुन् । महिला पुनःस्थापना केन्द्र (ओरेक) ले घटनासँग सम्बन्धित विषयमा पीडित तथा प्रभावित महिलाहरूको अनुभव र गुनासोसमेतलाई ध्यानमा राखेर अनुसन्धान प्रक्रिया अघि बढाउनुपर्नेमा जोड दिएको छ। नेपालको संविधानको धारा २८ ले प्रत्येक व्यक्तिको 'व्यक्तिगत गोपनीयता' को हकलाई मौलिक अधिकारका रूपमा स्थापित गरेको उल्लेख गर्दै ओरेकले संविधानको यही मर्मअनुरूप 'वैयक्तिक गोपनीयता सम्बन्धी ऐन, २०७५' ले नागरिकको व्यक्तिगत जीवन, गोपनीयता, तस्बिर, भिडियोलगायत विषयको संरक्षण गरेको जनाएको छ । महिला मानवअधिकार रक्षकहरूको राष्ट्रिय सञ्जालले शुक्रबार जारी गरेको प्रेस विज्ञप्तिमा अनुसन्धान प्रक्रिया निष्पक्ष, पारदर्शी र प्रमाणमा आधारित हुनुपर्नेमा जोड दिँदै घटनाको सत्यतथ्य निष्पक्ष रूपमा छानबिन गर्न माग गरेको छ ।

गण्डकीमा शुद्ध बोल्छ गण्डकी, शुद्ध लेख्छ गण्डकी अभियान

पोखरा । गण्डकी प्रज्ञा-प्रतिष्ठानले शुक्रबार देखि 'शुद्ध बोल्छ गण्डकी, शुद्ध लेख्छ गण्डकी' अभियान सुरुआत गरेको छ ।

गण्डकी प्रदेशका मुख्यमन्त्री सुरेन्द्रराज पाण्डेले पोखरामा आयोजित एक कार्यक्रमबीच अभियानको सुरु गर्नुभएको हो। नेपाली भाषाको प्रयोगमा देखिँदै आएका त्रुटि न्यूनीकरण गर्दै शुद्ध बोल्ने र शुद्ध लेख्ने संस्कृतिको विकास गर्ने उद्देश्यले गण्डकी प्रज्ञा-प्रतिष्ठानलेअभियान सुरु गरेको हो ।

कार्यक्रममा मुख्यमन्त्री पाण्डेले गण्डकी प्रदेशले सुरु गरेको भाषिक शुद्धताको अभियान अन्य प्रदेशका लागि सिकाइ बन्न सक्ने बताउनुभयो । यस अभियानलाई गण्डकी प्रदेशका ११ वटै जिल्लाका गाउँगाउँ तथा शैक्षिक संस्थासम्म पुऱ्याउनुपर्ने उहाँको भनाइ छ। "हामीले आफ्नो भाषा शुद्ध बोल्ने र लेख्ने जनशक्ति तयार पाऱ्यौं भनेर मात्रै गर्व गरेर पुग्दैन," उहाँले भन्नुभयो, "अन्तरराष्ट्रिय भाषाको ज्ञानसँगै आफ्नो भाषामा पनि दक्ष हुन आवश्यक छ ।"

अभियानपछि सरकारी तथा गैह्रसरकारी क्षेत्रमा राखिने दस्तावेजमा त्रुटी नहुने मुख्यमन्त्री पाण्डेले विश्वास व्यक्त गर्नुभयो । गण्डकी प्रदेशबाट सुरु भएको यस अभियानलाई आगामी दिनमा 'शुद्ध बोल्छ नेपाल, शुद्ध लेख्छ नेपाल' अभियानका रूपमा देशव्यापी बनाउन सकिने बताउनुभयो ।

गण्डकी प्रदेशको सामाजिक विकास, युवा तथा खेलकुद मन्त्रालयका सचिव डा शेषनारायण पौडेलले प्रशासनिक भाषाको शुद्धतासँगै स्पष्टताले राज्य र नागरिकबीचको सम्बन्धलाई बलियो बनाउने बताउनुभयो । उहाँले भाषा व्याकरणको विषय मात्र नभई यो सुशासन र सार्वजनिक उत्तरदायित्वसँग प्रत्यक्ष जोडिएको धारणा राख्नुभयो । उहाँले भन्नुभयो "हामीले लेखेको सरकारीपत्र कागज मात्र होइन, यो राज्यले नागरिकसँग गर्ने संवाद पनि हो । भाषा जति स्पष्ट र सम्मानजनक हुन्छ, राज्यप्रतिको विश्वास पनि त्यति नै बलियो र सुमधुर हुन्छ ।" गण्डकी प्रज्ञा प्रतिष्ठानका कुलपति प्राडा कुसुमाकर न्यौपानेले नेपाली भाषाको प्रयोगमा देखिएका त्रुटि पहिचान गर्दै त्यसको निराकरणका उपायबारे छलफल र जागरण आवश्यक भएकाले अभियान सुरु गरिएको बताउनुभयो । उहाँले पछिल्लो समयमा भाषा कमजोर हुँदै गएको र भाषिक लापरवाही बढ्दै गएको भन्दै यसलाई सुधार्न अभियान थालिएको सुनाउनुभयो ।

कुलपति प्राडा न्यौपानेले भाषालाई राष्ट्रको पहिचान र राष्ट्रियताको आधारका रूपमा परिभाषित गर्नुपर्ने बताउनुभयो । उहाँले भन्नुभयो, "भाषा राष्ट्रको पहिचान हो, राष्ट्रियताको रूप हो । भाषा एकताको आधार पनि हो र हाम्रो संस्कृतिको आधार पनि हो ।" उहाँले भाषा जस्तो महत्वपूर्ण विषयमा खेलबाड गर्दा देश र जनताले दुःख पाउने विषयमा जोड दिनुभयो ।

यो अभियान प्रदेशका ११ वटै जिल्लामा विस्तार गरिने लक्ष्य राखिएको प्रतिष्ठानका उपकुलपति शंकरविरही गुरुङले जानकारी दिनुभयो ।

सम्पादकीय ....

विपद्प्रति सचेत बनौं

विगत दुई दशकमा प्राकृतिक तथा मानव निर्मित विपद्का कारण भोग्नुपरेको पीडाका कारण समसामयिक विश्वमा नयाँ अनुभूति भइरहेको छ । प्रविधिमा आधारित प्रणालीहरू प्रयोग गरी प्रभावकारी सञ्चारको माध्यमबाट जीवन र सम्पत्ति दुवैको हानिलाई अधिकतम सम्भावित स्तरसम्म न्यूनीकरण गर्ने सामान्य बुझाइ छ । समर्पित अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग प्रणालीबाट विपद्का विपद्का असरबाट हुने मानवीय पीडालाई उल्लेख्य रूपमा न्यूनीकरण गर्न सकिने समाजशास्त्री तथा विज्ञहरूको धारणा छ ।

हामीले नजिकबाट अवलोकन गर्यौं भने, माथि उल्लिखित सबै उद्देश्यहरू प्राप्त गर्नको लागि सञ्चार सबैभन्दा महत्वपूर्ण माध्यम हो । हालैका वर्षहरूमा विपद् व्यवस्थापन दृष्टिकोण तिर एक उदाहरण परिवर्तन भएको छ ।

खतराहरूको लागि पर्खनु र पछि प्रतिक्रिया गर्नुको सट्टा सक्रिय रूपमा तयारी र योजना बनाउनु हो। प्रकोप स्ट्राइक अघि कुनै उपायहरू नगरेमा विपद्पछिको राहत अप्रभावी रहन्छ भन्ने बलियो अनुभूतिपछि यो पूर्व एम्प्टिभ दृष्टिकोण विकसित भएको छ । यो दाबी गर्न सकिन्छ कि तयारी वास्तवमा विपद्पछिको व्यवस्थापनको सबैभन्दा महत्वपूर्ण चरण हो ।

हालैका वर्षहरूमा आमसञ्चार माध्यमको आगमनले खतराहरूको प्रत्यक्ष कभरेज र शीघ्र रिपोर्टिङ मार्फत मानिसहरूलाई सबैभन्दा प्रभावकारी रूपमा संवेदनशील बनाउन मद्दत गरेको छ। मिडिया सञ्चारको महत्त्व बुझ्दै विभिन्न मानवीय संस्थाहरूले बलियो आन्तरिक र बाह्य सञ्चार र मिडिया सम्बन्धका लागि जिम्मेवार सञ्चार विभागहरू स्थापना गरेका छन् ।

विपद् व्यवस्थापनका लागि नयाँ सञ्चार प्रविधिका अनुसार मानवीय प्रयासको सफलता धेरै हदसम्म सञ्चारमाध्यमसँगको संस्थाको बुझाइ र सम्बन्धमा निर्भर हुने विश्वास गरिन्छ । जोखिम न्यूनीकरण र विपद् पछिका गतिविधिहरू छन्, जुन प्रत्यक्ष रूपमा आमसञ्चारमा निर्भर हुन्छन् । यी गतिविधिहरू जोखिम र प्रतिक्रियाहरूको बारेमा जनचेतना सिर्जना गर्नमा केन्द्रित छन्। प्रारम्भिक चेतावनी दिन, निकासी योजनाहरू र प्रकोप पछिका गतिविधिहरूलाई मद्दत गर्न विभिन्न उन्नत सञ्चार माध्यमहरू प्रयोग गर्न सकिन्छ ।

सञ्चारमाध्यमले समाजको मानसिकतालाई प्रतिक्रियात्मक भन्दा पनि सक्रिय बनाउन नेतृत्वदायी भूमिका खेल्न सक्छ । यो सन्देशलाई आम जनताको लागि अझ मूल्यवान र विश्वसनीय बनाउने जिम्मेवारी पनि छ। सनसनीपूर्ण र प्रचारित समाचारले अराजकता र डरको रूपमा अर्को संकटलाई जन्म दिन सक्छ, थप घाटा निम्त्याउन सक्छ ।

सञ्चारमाध्यमहरूद्वारा उत्पादन र प्रसारण हुने निरन्तर सचेतनामूलक कार्यक्रमहरू, तालिम र अभ्यासहरू भइरहेका छन् । राज्य भित्र राम्रो विपद् व्यवस्थापन प्रणालीको समग्र प्रवर्द्धनमा मिडियाको भूमिका महत्वपूर्ण हुन्छ । नागरिकले लिखित सन्देशमा बढी विश्वास हुने गरेको देखिएकाले छापा माध्यमको भूमिकालाई बेवास्ता गर्न मिल्दैन ।

पाठक वर्गमा अनुरोध

धादिङ जिल्लाबाट प्रकाशन हुँदै आएको धादिङ जिल्लाको पहिलो राष्ट्रिय दैनिक पत्रिका **"प्रत्यूष राष्ट्रिय दैनिक"** तपाईलाई कस्तो लाग्दैछ ? तपाईहरुको सल्लाह, सुझावको लागि अपेक्षा गर्दछौं । तपाईहरुको लेख, रचना,प्रकाशन गर्नुपर्ने सूचना तथा विज्ञापन भए हामीलाई इमेल मार्फत पठाउन सक्नु हुनेछ । तपाईहरुले पठाउनुभएको लेख रचनालाई प्राथमिकताको साथ प्रकाशन गर्नेछौं ।

प्रत्यूष National Daily राष्ट्रिय दैनिक
नीलकण्ठ -३,धादिङबेसी,
फोन ०१०-५२१४३०,९८५११२०८५०
Email : pratyushdainik@gmail.com

नौमती बाजा जोगाउँदै आमाहरू

बुबाले नौमती बाजा बजाएको देख्दा सरिता परियारको बाल मनस्थितिमा आफूले पनि सिक्न पाए हुन्थ्यो भन्ने इच्छा पलाएको थियो । त्यतिबेला उहाँले बुबाको तीतो जवाफ पाउनुभयो, "महिलाले बाजा छुनु हुँदैन ।" "छोरीले बाजा छुनु अशुभ हुन्छ", भन्ने जवाफ पाएपछि सरिताको मन खुम्चिएको थियो तर समयले सबै फेरिदिन्छ ।

बाल्यकालमा महिलाले बाजा छुन नहुने भन्दै सुन्दै आएकी सरिता अहिले नौमती बाजा संरक्षण गर्ने अभियानमा जुट्नुभएको छ। यतिमात्रै होइन, बाजाको संरक्षणसँगै आयआर्जनसमेत गर्दै आउनुभएको छ। उहाँ भन्नुहुन्छ, "बुबाले छुनुहुन्न भन्नुहुन्थ्यो, अहिले हामीले नबजाए नौमती बाजा लोप हुने स्थिति छ ।" तार्केश्वर-७ पुटुङमा रहेको 'लोक संस्कृति महिला नौमती बाजा समूह'मा सरिताजस्तै आमाहरू मिलेर नौमती बाजाको संरक्षण र प्रवर्द्धनमा सक्रिय हुँदै आउनुभएको छ । समूहको उपाध्यक्षसमेत रहनुभएकी सरिताले बाजा समूहमा लागेपछि आफ्नो जीवनशैली नै फेरिएको बताउनुहुन्छ ।

काठमाडौंको चन्द्रागिरिमा जन्मनुभएकी उहाँले थानकोटभन्दा बाहिर कहिल्यै जानुभएको थिएन । घर, चुलोचौको र परिवारको जिम्मेवारीले उहाँलाई घुम्ने र बाहिरी दुनियाँ बुझ्ने अवसर हराएको थियो तर जब उहाँ २०७६ सालमा बाजा समूहमा आबद्ध हुनुभयो, त्यसपछि सरिता बाजा बजाउँदै काठमाडौं बाहिरका जिल्लासमेत पुग्नुभएको छ । "बाजा बजाउन नसिकेको भए, काठमाडौं बाहिर देख्नै पाउँथिन होला", उहाँ भन्नुहुन्छ, "एकातिर संस्कृति जोगिने अर्कातिर आयआर्जन र आत्मविश्वास बढ्ने हुँदा अहिले निकै खुसी छु ।" सरिताले नौमती बाजामा सनही, दमाह, झ्याली, टेम्को प्रायः सबै बाजा बजाउन दक्ष हुनुहुन्छ । श्रीमान र छोराछोरीको सहयोगले गर्दा नौमती बाजा बजाउन सफल भएको उहाँले सुनाउनुभयो ।

सामाखुसी बस्ने अम्बिका सेवालाई नौमती बाजा बजाएर स्वावलम्बी बन्नु त्यति सजिलो थिएन । उहाँले सुरुमा श्रीमानको अनुमति पाउनै निकै सङ्घर्ष गर्नुपरेको थियो । राति ढिलासम्म बजाउनुपर्ने, घर छाडेर बाहिर जानुपर्ने हुँदा बाजा बजाउने काम गर्नु हुँदैन भन्ने श्रीमानको धारणा थियो । "पछि विस्तारै उहाँलाई सम्झाउँदै गएपछि अहिले सजिलो छ", उहाँले भन्नुभयो, "आम्दानी भएपछि घरको खर्च उठाउन थालेपछि उहाँ पनि खुसी हुनुभयो ।" अम्बिकाका अनुसार नौमती बाजा बजाएर घर बाहिर निस्किँदा सम्मानसहित उत्साह पनि थपिएको बताउनुभयो । अहिले आफूलाई देखेर अरु दिदीबहिनीहरूले पनि बाजा सिक्ने रहर गर्न थालेको उहाँले सुनाउनुभयो ।

महिला भएकै कारण समाजको बन्देज चिरेर बाहिर काम गर्न सजिलो छैन । कतिपय समयमा राति ११:०० बजे आएर घरको भन्सा सम्हाल्नुपरेको पीडा उहाँसँग छ । अम्बिका भन्नुहुन्छ, "मैले नपकाउँदासम्म श्रीमान् भोकै बस्नुहुन्थ्यो । राति जतिबेला आएर भए पनि पकाएर खुवाउनुपर्थ्यो ।" महिलाले गर्ने सङ्घर्षमा बन्देज आउँछन् तर ती सबै बन्देज चिर्नसके समाज रुपान्तरण हुँदै जान्छ भन्ने अम्बिकाको भोगाइले बताउँछ । उहाँले चुनौतीलाई आत्मसात् गर्दै अघि बढेकै कारण अहिले पहिचान र सम्मानसहितको आयआर्जन गर्ने थलो नौमती बाजा समूह बनेको छ ।

समूहकी कोषाध्यक्षसमेत रहनुभएकी अम्बिका मङ्सिर, माघ, फागुन, वैशाख महिनामा नौमती बाजाको माग बढी हुने गरेको बताउनुहुन्छ । आगामी मङ्सिरका लागि अहिलेदेखि नै 'बुकिङ' भइसकेको उहाँले सुनाउनुभयो । उहाँले भन्नुभयो, "वर्षभरिको कमाउने मुख्य समय भनेकै मङ्सिर महिना हो । यो बेला प्रायः एक दिन पनि फुर्सद हुँदैन ।" बाजा बजाउने क्रममा उहाँहरू काठमाडौं कटेर धरान, धनकुटा, बुटवल, पोखरा, पाल्पा, बुटललगायत पूर्वदेखि पश्चिमसम्म पुग्नुभएको छ । अम्बिकाका अनुसार विवाह र व्रतबन्धका लागि एक दिनको ४० देखि ६० हजार रुपैयाँसम्म पारिश्रमिक लिने गरिएको छ। यसबाहेक स-साना कार्यक्रमहरूमा समय र दूरीका आधारमा पारिश्रमिक लिने उहाँले बताउनुभयो । "बाजा बजाउँदा नाम र सम्मान दुवै पाएका छौं", उहाँले भन्नुभयो ।

समूहकी अध्यक्ष पुनम भुसालले बाजा बजाएरै आफ्नो पहिचान स्थापित गर्न पाएको सुनाउनुभयो । उहाँले सुरुका दिनमा बाजा जुटाउन र प्रशिक्षण पाउन निकै मिहिनेत गर्नुपरेको सम्झनुहुन्छ । सात वर्षअघि उहाँहरूले बाजा बजाउन थाल्दाको समाज फरक थियो । भान्सामा डाडु र पन्यु समाउनेबाहेक महिलाले बाजा बजाउने कल्पना गर्न कठिन थियो । "तर, आँट गरे पनि सबै सम्भव हुँदोरहेछ", उहाँले भन्नुभयो, "सुरुमा झन्डै एक लाख व्यक्तिगत लगानी गरेर समूहमा बाजा सिक्न थालियो । पछि कमाउँदै सबै सदस्यले ऋण चुक्ता गर्यौं । हामीजस्ता गृहिणी आमाहरूका लागि यो ठूलो उपलब्धि थियो ।" यद्यपि अब भने नौमती बाजाको संरक्षण गर्ने युवा पुस्ताको अभाव रहेको उहाँले सुनाउनुभयो । पुनमका अनुसार नौमती बाजामात्रै व्यवसाय होइन । यसमा आबद्ध भएका महिलाहरूले सामाजिक संस्कृति जगेर्नामा दिएको योगदान पनि हो । तीन महिनाको तालिमपछि बाजा बजाउन पोख्त भएका महिलाहरू अहिले आत्मनिर्भर जीवन जिउन सफल भएको उहाँले सुनाउनुभयो । महिला सशक्तीकरणको सुक्ष्म तर प्रभावकारी उदाहरण बनेको उहाँको बुझाइ छ । पुनम समूहमा सनाही बनाउन दक्ष हुनुहुन्छ । आवश्यक परेको खण्डमा अरु बाजा पनि बजाउन उहाँ पोख्त हुनुहुन्छ ।

विवाह, व्रतबन्ध, पूजालगायत विभिन्न कार्यक्रमहरूमा समूहलाई निम्तो आउँछ । उहाँहरू त्यही निम्तोको आधारमा निश्चित पारिश्रमिक लिएर बजाउन जानुहुन्छ । संस्थाको सुरुआती दिनमा महिला समूहले खोलेका बाजा बजाउने समूह कम थिए । अहिले यसको प्रतिस्पर्धा बढ्दै गएपछि पारिश्रमिक दर पनि विगतको तुलनामा घट्दै गएको समूहका अध्यक्ष पुनमले सुनाउनुभयो । पुनमलाई बाजा बजाएर व्यवसायसँगै गाउँमा समाज सेवा गर्ने, सरसफाइ अभियानमा सरिक हुने र संस्कृतिको महत्व दर्शाउने भूमिका पूरा भएको छ ।

❑ मधु शाही

नौमती बाजा बजाउने प्रशिक्षण दिँदै आउनुभएका ध्रुव नेपालीले पछिल्लो समय धेरै आमा समूह बाजा बजाउनमा उत्सुक हुनुभएको बताउनुहुन्छ । उहाँले गाउँघरमा पुगेर सयभन्दा बढी आमा समूहलाई नौमती बाजा र पञ्चेबाजा बजाउन सिकाउनुभएको छ । उहाँले हालसम्म गोरखा, काठमाडौं, धादिङ जिल्लाका सयभन्दा बढी महिलालाई बाजा बजाउने प्रशिक्षण दिनुभएको छ। धादिङ जिल्लामै १२५ महिलालाई बाजा बजाउन सिकाएको अनुभव उहाँको छ । गाउँघरमा युवापुस्ता कम छन् । भएका आमाहरूले नै प्रशिक्षण लिएर बाजा संरक्षणमा जुटेको प्रशिक्षक ध्रुवले सुनाउनुभयो । उहाँले भन्नुभयो, "गाउँमा आमाहरू बाजा बजाउन सिक्ने इच्छा बढ्दै गएको छ । कतिपय सिकेर आत्मनिर्भरसमेत बन्नुभएको छ ।"

ध्रुवका अनुसार नौमती बाजामा दुईवटा सनही, दुईवटा नरसिंहा, दुईवटा दमाह, एक-एकवटा ढोलक, टेम्को र झ्याली पर्छन् । नौमती बाजा भनेको दोहोरो बाजा हो, जसमा पञ्चे बाजामा एक-एकवटा गरी पाँच प्रकारका बाजा हुन्छन् । प्रशिक्षक ध्रुवले नौमती बाजा परम्परागत रूपमा अत्यन्त महत्व रहेको बताउनुभयो । यसलाई धनीहरूको रोजाइमा पर्ने बाजा पनि भन्ने गरिन्छ, जसले अलि धेरै रुपैयाँ खर्च गर्न सक्छ उसले नौमती बाजा बजाउने गरेको उहाँको अनुभव छ । "पहिला-पहिला नौमती बाजा बजाउ सक्नेलाई निकै धनी मानिन्थ्यो", उहाँले भन्नुभयो, "नौमती बाजाको अहिले पनि उत्तिकै महत्व बढ्दो छ । तर यसलाई बजाउनेहरूको कमी हुँदै गएको छ ।" घरमा बसेका आमा र दिदीबहिनीले नै नौमती र पञ्चेबाजाको परम्परागत संस्कृति जोगाउँदै आएको उहाँले बताउनुभयो ।

राजनीतिक सहमति सबैले स्वीकार्नु पर्छः मन्त्री गौतम

काठमाडौं । कानुन, न्याय तथा संसदीय मामिलामन्त्री सोविता गौतमले तत्कालीन सरकार र जेनजी समूहबीच भएको राजनीतिक सहमतिहरू सबैलाई स्वीकार गर्न आग्रह गर्नुभएको छ ।

प्रतिनिधिसभा कानुन, न्याय तथा मानव अधिकार समितिको शुक्रबारको बैठकमा मन्त्री गौतमले जेनजी आन्दोलनपछि २०८२ मङ्सिर २५ गते जेनजी र नेपाल सरकारबीच सहमति भएबमोजिम सरकारले जेनजी आन्दोलनलाई जनआन्दोलनको रूपमा स्वीकार गरेको प्रष्ट पार्नुभयो । उहाँले सरकार र आन्दोलनकारी बीचको यो ऐतिहासिक एवं राजनीतिक दस्तावेजलाई सबैले स्वीकार गर्नुपर्नेमा जोड दिनुभयो । राज्यबीचको सम्झौता अमान्य भए समाजमा फेरि अशान्ति र द्वन्द्व सिर्जना हुनसक्ने भन्दै मन्त्री गौतमले समाजमा शान्ति स्थापना गराउनु सबैको दायित्व भएको जिकिर गर्नुभयो। शान्तिपूर्ण समाज निर्माणमा सबैको एकरुपता आवश्यक रहेकाले सहकार्य र समन्वयबाट शान्त र समृद्ध समाज निर्माणमा हातेमालो गर्नुपर्ने उहाँको धारणा छ। "ठूलो राजनीतिक परिवर्तन र सामाजिक द्वन्द्वपछि भएका राजनीतिक सहमति दुई पक्षको कानुनी सम्झौता हो", मन्त्री गौतमले भन्नुभयो, "देशलाई शान्तिपूर्ण बाटोमा फर्काउनका लागि तत्कालीन सरकारले गरेको सहमति सबैले अङ्गिकार गर्नुपर्छ ।" जेनजी आन्दोलनलाई जनआन्दोलन भनेर तत्कालीन सरकारले स्वीकार गरेको अवस्था स्मरण गराउनुभयो । बैठकमा मन्त्री गौतमले कैदीबन्दी हरूलाई उत्पादनमूलक कार्यमा लगाउनुपर्ने बताउँदै कारागार व्यवस्थापनको समग्र सुधारका लागि गठित अध्ययन समितिको प्रतिवेदनका आधारमा कारागार व्यवस्थापन सुधार गरिने उल्लेख गर्नुभयो ।

अनलाइन ठगी हुनबाट बचौं

- **अपरिचित नम्बर वा आईडीबाट फोन वा म्यासेजमा प्रलोभन देखाएर ठगी हुन सक्छ ।**
- **अपरिचित व्यक्तिलाई आफ्नो ईमेल वा अन्यको पासवर्ड,बैंकको युजर जस्ता संवेदनशिल सूचना नदिऔँ ।**
- **बलियो पासवर्ड राखौं र समय समयमा परिवर्तन गरौं,**
- **आफ्ना सम्पूर्ण व्यक्तिगत विवरणको उचित संरक्षण गरौं,**
- **अनलाइन ठगी भएको वा हुन लागेको पाइएमा त्यस विरुद्ध नेपाल प्रहरी तथा साइवर ब्युरोमा उजुरी वा जानकारी गराऔं,**
- **अनलाइन ठगीबारे सबैलाई जागरुक गराऔं,**
- **अनलाइन ठगी साइबर अपराध हो, यसबाट आफू पनि जोगिऔं र अरुलाई पनि जोगाऔं ।**

नेपाल सरकार,
विज्ञापन वोर्ड

कुहिरोबाट पिउने पानी संकलन गरेर वितरण

ओखलढुङ्गा । ओखलढुङ्गाको खिजीदेम्बा गाउँपालिका-५ स्थित मेले गुम्बा टोलमा कुहिरोबाट स्वच्छ पिउने पानी सङ्कलन गरेर वितरण गरिएको छ । करिब ३० वर्षअघि इलामसहित पूर्वी क्षेत्रमा प्रयोग गरिएको यो प्रविधिलाई आधुनिक रूपमा उपयोग गर्दै कुहिरोबाट पानी सङ्कलन गरिएको हो ।

समुद्र सतहबाट करिब दुई हजार ३३० मिटरको उचाइमा रहेको मेले गुम्बा टोलमा भू-उपग्रह अध्ययनमार्फत निरन्तर कुहिरो लागिरहने स्थान पहिचान गरिएको थियो । खिजीदेम्बा गाउँपालिकाको समन्वय तथा जर्मनीको संस्थाअन्तर्गतको जिआइजेड-आइकेआई ग्रान्ट (जर्मन सरकारद्वारा जलवायु परिवर्तन, जैविक विविधता र वातावरण संरक्षणका क्षेत्रमा काम गर्न प्रदान गरिने अनुदान) को आर्थिक सहयोगमा दि स्मल अर्थ (सेन) नेपालले यो प्रयोगात्मक अनुसन्धान आयोजना सम्पन्न गरेको हो ।

करिब रु एक करोडको लागतमा आयोजना निर्माण गरिएको स्मल अर्थ नेपालले जनाएको छ । उक्त आयोजना स्थानीयको खानेपानी अभाव पूरा गर्न कुहिरोबाट पानी सङ्कलन गर्ने सम्भाव्यता अध्ययन गरी अनुसन्धान गर्न सञ्चालन गरिएको आयोजना रहेको अनुसन्धान टोलीकी सदस्य डा निरिना खड्गीले बताउनुभयो । उहाँका अनुसार करिब दुई वर्षमा आयोजना सम्पन्न गरिएको हो ।

"यो आयोजना विशेष गरी हिउँद समयलाई ध्यानमा राखेर सञ्चालन गरिएको हो । यो प्रविधिले वर्षाको पानी पनि सङ्कलन गर्न उपयुक्त देखिएकाले कुहिरो र वर्षाको पानीसमेत सङ्कलन गर्ने व्यवस्था मिलाएका छौँ", उहाँले भन्नुभयो, "अहिले मनसुनका कारण ट्याङ्की भरिएर पानी पोखिने अवस्था भइरहेको छ । तर, यसको प्रभावकारिता हेर्न भने हिउँदयाम कुर्नुपर्ने हुन्छ ।"

अनुसन्धानकर्ता डा खड्गीका अनुसार उक्त आयोजनामा १० वटा 'फग हार्भेस्टिङ युनिट' जडान गरिएका छन् । "यो जडान गर्न विशेष जालीको आवश्यकता पर्छ । घाम र मौसमी प्रतिकूलताबाट चाँडै नबिग्रिने 'युभीट्रिटेड' (पराबैजनी किरणको असर रोक्न वा सहनसक्ने गरी विशेष प्रक्रियाद्वारा तयार गरिएको वस्तु) जाली चीनबाट आयात गरिएका हुन् । अन्य सामग्री भने नेपालमै खरिद गरिएको हो", उहाँले भन्नुभयो ।

यी सामग्रीको जडानबाट जालीमा अडिएका कुहिरोका कणहरू थोपा बनेर खस्ने जनाउँदै अनुसन्धानकर्ता डा खड्गीले त्यसलाई सङ्कलन गरी दुई सय/दुई सय लिटरका ट्याङ्कीमा पठाउने व्यवस्था मिलाइएको उल्लेख गर्नुभयो । उहाँका अनुसार सङ्कलित पानीलाई पिउनयोग्य बनाउन प्राकृतिक जैविक विधि 'बायो स्यान्ड फिल्टर' प्रयोग गरिएको छ ।

उक्त फिल्टरमा बालुवा र गिट्टीको तह प्रयोग गरी पानी शुद्धीकरण गर्ने संरचना निर्माण गरिएको अनुसन्धानकर्ता डा खड्गीले जानकारी दिनुभयो । शुद्धीकरण गरिएको पानी दुई हजार लिटर क्षमताको मुख्य ट्याङ्कीमा सङ्कलन गरी उपभोक्तालाई वितरण गरिएको उहाँले बताउनुभयो । नवीकरणीय र वातावरणमैत्री प्रणालीलाई ध्यान दिँदै सिमेन्ट र प्लास्टिकको प्रयोग नगरी कपास तथा सालको पात प्रयोग गरेर खेर जाने पानी सङ्कलन गर्ने तीन वटा प्राकृतिक पुनर्भरण पोखरीसमेत निर्माण गरिएको अनुसन्धानकर्ता डा खड्गीले जानकारी दिनुभयो ।

उहाँका अनुसार यस प्रविधिबाट सङ्कलन भएको पानीले २०७२ को भूकम्पपछि मुहान सुकेर समस्या खेप्दै आएका साम्तेन छ्योलिङ गुम्बा, गेल्जे लामा स्मृति बौद्ध अध्ययन केन्द्र तथा आसपासका नौ घरधुरीलाई स्वच्छ पिउने पानी उपलब्ध गराइएको छ । आयोजना अन्तर्गत जल उपभोक्ता समितिका अध्यक्ष दावा छिरिङ शेर्पाका अनुसार पानीको अभावले गुम्बामा पूजा रोकिएको थियो । यो आयोजना सञ्चालनमा आएपछि अहिले गुम्बामा दुई पटक पूजा सम्पन्न भइरहेको छ । पानीको अभावले बन्द भएको गुम्बा पनि सञ्चालनमा ल्याउने तयारीमा रहेको उहाँले बताउनुभयो ।

खिजीदेम्बा गाउँपालिकाका अध्यक्ष गम्बु शेर्पाले आयोजना सम्पन्न भएर कुहिरोबाट पानी सङ्कलन हुन थालेपछि स्थानीयलाई राहत भएको बताउनुभयो ।

अहिले यहाँका स्थानीयले खानेपानीसँगै सिँचाइमा सोही पानी प्रयोग गर्न थालेका उहाँको भनाइ छ । वर्षौंदेखि खानेपानीको समस्या झेल्दै आएका स्थानीयवासी कुहिरोबाटै पानी पाउन थालेपछि उत्साहित खुसी भएका छन् ।

मौरिसस पठाइदिन्छु भन्दै ठगी गर्ने एक जना पक्राउ

काठमाडौं । वैदेशिक रोजगारीमा आकर्षक तलबको प्रलोभनमा पारी मौरिसस पठाइदिन्छु भन्दै रकम ठगी गरेको अभियोगमा प्रहरीले एक जनालाई पक्राउ गरी शुक्रबार सार्वजनिक गरेको छ ।

काठमाडौं महानगरपालिका-३ बस्ने ताल्लेजुङ सिरीजङ्गा गाउँपालिका-७ घर भएका ३० वर्षीय सुमन भट्टराईलाई प्रहरीले बुधबार पक्राउ गरी शुक्रबार सार्वजनिक गरेको छ ।

सुमनले मौरिसस पठाइदिन्छु भन्दै दुई जना पीडितबाट रु एक लाख ९० हजार लिई सम्पर्कविहीन भएको भन्ने पीडितको उजुरी परेको थियो ।

पीडितको उजुरीको आधारमा काठमाडौं उपत्यका अपराध अनुसन्धान कार्यालय टेकुबाट खटिएको प्रहरीले निजलाई काठमाडौं महानगरपालिका-२६ बाट पक्राउ गरेको केन्द्रीय प्रहरी समाचार कक्षले जनाएको छ । निजलाई आवश्यक अनुसन्धान तथा कारबाहीका लागि वैदेशिक रोजगार विभाग ताहाचल काठमाडौं पठाइएको प्रहरीले जनाएको छ ।

मोदीको बाढीले सडक बगायो

कास्की । गए रातिको अविरल वर्षापछि मोदी खोलाको बाढीले कास्कीको अन्नपूर्ण गाउँपालिकाका विभिन्न स्थानमा क्षति पुर्याएपछि बिरेठाँटी-घान्द्रुक बीचको सम्बन्ध टुटेको छ । अन्नपूर्ण गाउँपालिका-८ बिरेठाँटीमा अविरल वर्षापछि आएको बाढीले सडकमा क्षति पुर्याउनुका साथै एउटा कच्ची घर बगाएको छ ।

बाढीका कारण बिरेठाँटी-घान्द्रुक पक्की सडकखण्डसहित चिमुङ, स्याउलीबजार र स्याउलीबजारबाट सार्दीखोला जाने सडकमा कटान भएपछि यातायात पूर्ण रूपमा अवरुद्ध भएको अन्नपूर्ण गाउँपालिकाका अध्यक्ष विष्णुबहादुर केसीले जानकारी दिनुभयो । उहाँका अनुसार बाढीका कारण बिरेठाँटी बजारका सडक पूर्ण रूपमा क्षतिग्रस्त भएका छन् भने अन्नपूर्ण-७, ८, ९, १० र ११ का सडक पनि अवरुद्ध भएका छन् ।

"प्राकृतिक विपद्का कारण केही दिनअघि पनि भौतिक क्षति पुगेकामा हिजो राति पुनः मोदीको बाढीले तटीय क्षेत्रमा सडक, पुललगायत संरचना बगाएको छ । घान्द्रुकको पोखरासँगको सम्पर्क टुट्दा पर्यटकमा समेत असर पुगेको छ", अध्यक्ष केसीले भन्नुभयो । उहाँका अनुसार मोदी खोलामा आएको बाढीले बिरेठाँटीका ४४ वर्षीय विजय गुरुङको ढुङ्गामाटोले बनेको कच्ची घर पूर्ण रूपमा बगाएको छ ।

यसैगरी स्थानीय ४० वर्षीया माया पाइजाको टिनले छाएको कच्ची टहरा पनि बाढीको उच्च जोखिममा परेको अध्यक्ष केसीले जानकारी दिनुभयो । जोखिम बढेपछि पाइजासहित चार सदस्यीय परिवारलाई स्थानीय छिमेकीको घरमा सारिएको गाउँपालिकाले जनाएको छ । घटनामा मानवीय क्षति भने भएको छैन । त्यसैगरी, अन्नपूर्ण गाउँपालिका-१० स्याउलीबजारमा रहेको स्याउलीबजार र वडा नं ७ हवाली जोड्ने फलामे पैदल झोलुङ्गे पुलको स्याउली बजारतर्फको भाग बाढीले बगाउँदा पुल पूर्ण रूपमा क्षतिग्रस्त भएको छ । स्याउलीबजारमा मनप्रसाद गुरुङको ढुङ्गा-माटोबाट निर्मित दुईतले कच्ची घरमा सञ्चालन हुँदै आएको स्याउलीबजार गेस्टहाउसमा बाढी पस्दा भौतिक संरचना तथा होटलका विभिन्न सामान बगाएको बताउँदै घरसमेत पूर्ण रूपमा जोखिममा परेको सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी चित्राङ्गत बरालले जानकारी दिनुभयो । अन्नपूर्ण गाउँपालिका-११ छमुडबेदीस्थित घान्द्रुक जलविद्युत् आयोजनामा छम्रुङ खोलामा आएको बाढीका कारण कामदार बस्ने कोठा, शौचालय, भान्साकोठा तथा जलविद्युत् आयोजनाका विभिन्न सामग्रीमा क्षति पुगेको उहाँले बताउनुभयो । उहाँका अनुसार अन्नपूर्ण-५ हाइजुङस्थित माता अन्नपूर्ण मन्दिरमा फसेका तीन जनाको भने बिहान सकुशल उद्धार गरिएको थियो ।

बाढीले मन्दिरमा आवतजावत गर्न प्रयोग हुँदै आएका कास्की र पर्वततर्फका दुईवटा 'मेटल पुल' बगाउनुका साथै मन्दिरको केही भागमा क्षति पुर्याएको छ । बाढीले नयाँ पुल क्षेत्रमा रहेको विद्युत्का खम्बासमेत बगाएको छ भने सडक तथा विद्युत् पूर्वाधारमा क्षति पुगेपछि स्थानीयको जनजीवन प्रभावित भएको छ । मोदी खोलाले ठाउँठाउँमा क्षति गरेपछि प्रमुख जिल्ला अधिकारी कुमानसिंह गुरुङ, जिल्ला प्रहरी कार्यालयका प्रहरी नायब उपरीक्षक वीरेन्द्रकुमार पासवानसहित जिल्ला सुरक्षा समितिको टोलीले स्थलगत अनुगमन गरेको थियो । त्यसैगरी, मादी गाउँपालिका-१ हुँगीमा मादीको नदीको बाढीले निर्माणाधीन अपरमादी जिरो हाइड्रोपावरको एउटा टिपर बगाएको बताउँदै निर्माणाधीन संरचनामा समेत क्षति पुगेको सहायक सहायक प्रजिअ बरालले जानकारी दिनुभयो ।

ह्वीलिङ चार्जका बारेमा आवश्यक निर्देशिका तर्जुमा भइरहेको छः मन्त्री श्रेष्ठ

काठमाडौं । ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइमन्त्री विराजभक्त श्रेष्ठले सरकारले नेपालको विद्युत् प्रसारणलाई सहजीकरण गर्नेगरी काम गर्दै आइएको बताउनुभएको छ ।

स्वतन्त्र ऊर्जा उत्पादकहरूको संस्था, नेपालको बहसमूलक कार्यक्रम 'फ्राइडे फोरम' पुनः शुभारम्भ गर्दै मन्त्री श्रेष्ठले विद्युत् प्रसारण तथा वितरण प्रणालीमा खुला पहुँचसम्बन्धी निर्देशिका मार्फत विद्युत् नियमन आयोगमार्फत प्रसारणलाइनको ह्वीलिङ चार्जका बारेमा आवश्यक नीति तर्जुमा गर्ने तयारीमा सरकार जुटेको बताउनुभयो ।

मन्त्री श्रेष्ठले सरकारले अघि सारेको नीतिले लगानी भित्र्याउन पनि यसले सहयोग पुग्ने बताउनुभयो । उहाँले फ्राइडे फोरम पुनः शुभारम्भको शुभकामना व्यक्त गर्दै आजको समूहगत छलफलले अझ प्रभावकारी रूपमा मार्गदर्शन गरोस् भन्ने धारणा व्यक्त गर्नुभएको छ ।

नेपाल विद्युत् प्राधिकरणका पूर्वउपकार्यकारी निर्देशक प्रबल अधिकारीले नेपालमा करिब १२ हजार मेगावाटको विद्युत् खरिद-बिक्री सम्झौता भइसकेको अवस्थामा नेपाल विद्युत् प्राधिकरणले धेरै जोखिम मोलेर विद्युत् व्यापार गर्न सम्भव नभएको स्पष्ट पार्नुभएको छ । उहाँले यथाशीघ्र निजी क्षेत्रलाई विद्युत् व्यापारमा सहभागी गराउनुपर्ने अवस्था आइसकेको बताउनुभयो । स्वतन्त्र उर्जा उत्पादक हरूको संस्था, नेपालका अध्यक्ष मोहनकुमार डाँगीले फ्राइडे फोरमलाई ऊर्जा क्षेत्रको समस्यामात्रै उजागर गर्ने नभएर समाधान खोज्ने मञ्चका रूपमा उपयोग गर्नुपर्ने बताउनुभयो । आयोगका अध्यक्ष रामप्रसाद धितालले विद्युत् उत्पादन, प्रसारण, वितरण र व्यापार क्षेत्रलाई नियमन गर्ने भनेर 'विद्युत् नियमन आयोग ऐन'ले विद्युत् नियमन आयोगलाई अधिकार दिएको बताउँदै अब विद्युत् निर्यात गर्नुपर्नेमा जोड दिनुभयो ।

धुलिखेल अस्पतालमा स्वास्थ्य बिमा सेवा पुनः सञ्चालन हुने

काभ्रेपलाञ्चोक । जिल्लाको धुलिखेल सामुदायिक अस्पतालले आगामी भदौ १ गतेदेखि स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रम अन्तर्गत बहिरङ्ग (ओपिडी) सेवा पुनः सञ्चालन गर्ने भएको छ । ओपिडीबाहेकका अन्य सेवा भने तत्काल बिमाअन्तर्गत सञ्चालन नहुने अस्पताल प्रशासनले जनाएको छ ।

धुलिखेल अस्पतालले सङ्घीय सरकारको स्वास्थ्य बिमा बोर्डबाट निर्धारित स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रमअन्तर्गत सेवा प्रदान गर्दै आएको थियो । तर, बोर्डबाट सेवा प्रदान गरेवापत पाउनुपर्ने भुक्तानी लामो समयदेखि प्राप्त नभएपछि अस्पतालले गत असार १५ गतेदेखि स्वास्थ्य बिमा सेवा पूर्णरूपमा स्थगित गरेको थियो ।

अस्पतालले शुक्रबार आयोजना गरेको पत्रकार सम्मेलनमा स्वास्थ्य बिमा बोर्डबाट प्राप्त हुनुपर्ने रकममध्ये रु आठ करोड भुक्तानी प्राप्त भएको जनाउँदै आगामी भदौ १ गतेदेखि ओपिडी सेवा पुनःसञ्चालन गर्न लागेको उल्लेख गरेको छ ।

अस्पतालका अनुसार स्वास्थ्य बिमा बोर्डबाट करिब रु १७ देखि २० करोड भुक्तानी प्राप्त गर्न बाँकी रहेको धुलिखेल अस्पतालका स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रमका स्रोतव्यक्ति प्रा डा बलराम मल्लले जानकारी दिनुभयो । उहाँका अनुसार बाँकी बक्यौता रकम आगामी भदौ मसान्तसम्म भुक्तानी हुने आश्वासन प्राप्त भएको छ ।

स्वास्थ्य बिमा सेवा लिन आउने सेवाग्राहीले यसअघि जस्तै आफू आबद्ध भएको साबिकको प्रथम सेवा बिन्दुबाट जारी गरिएको प्रेषण (रिफरल) पूर्जी अनिवार्य रूपमा ल्याउनुपर्नेछ । ओपिडीअन्तर्गतको स्वास्थ्य बिमा सेवा आइतबार तथा सार्वजनिक बिदाका दिन सञ्चालन नहुने अस्पतालले जनाएको छ । बोर्डबाट अस्पतालले पाउनुपर्ने रकम नियमित रूपमा भुक्तानी भएमा सेवा सञ्चालनमा सहजता आउने स्रोतव्यक्ति प्रा डा मल्लले बताउनुभयो । लामो समयदेखि रोकिएको स्वास्थ्य बिमा सेवा पुनःसञ्चालन भएपछि बिरामीको स्वास्थ्य सेवामा पहुँच सहज हुने अपेक्षा गरिएको छ । यसैबीच स्वास्थ्य बिमामार्फत ओपिडी सेवा लिन आउने बिरामीका लागि रु २५ हजारसम्मको अधिकतम सीमा रहेको उहाँले जानकारी दिनुभयो । उक्त सीमाभित्र रहेर मात्र उपचार सेवा लिन अस्पतालले सेवाग्राही लाई अनुरोध गरेको छ । स्रोतव्यक्ति प्रा डा मल्लका अनुसार हाल दैनिक एक हजार २०० बिरामीलाई सेवा दिँदै आएको अस्पतालले स्वास्थ्य बिमाका सेवाग्राही थपिएपछि दैनिक एक हजार ५०० भन्दा बढी बिरामीलाई सेवा दिन सकिने गरी तयारी गरिरहेको छ । सेवा सञ्चालनका लागि बोर्डसँग बिमा दाबी भुक्तानीका विषयमा छलफल भइरहेकाले सोपश्चात टुङ्गो लाग्ने उहाँले बताउनुभयो ।

निर्णय सच्याउन बारको माग

काठमाडौं । नेपाल बार एशोसिएसनले संवैधानिक इजलासको छनोटपूर्ण गठन र तोक आदेशद्वारा विचाराधीन मुद्दा तोक्ने निर्णय सच्याउन माग गरेको छ । विज्ञप्तिमा संवैधानिक इजलासको छनोटपूर्ण गठन र तोक आदेशद्वारा विचाराधीन मुद्दा तोक्ने निर्णय तत्काल सच्याउन माग गरिएको हो । विज्ञप्तिमा भनिएको छ, " विचाराधीन मुद्दा पेसीका दिन बहस, छलफलद्वारा कुन इजलासमा पठाउने वा नपठाउने भन्ने विषय टुङ्गो लगाउने परम्परा र अभ्यास रहिआएकामा टिप्पणी आदेशको माध्यमबाट राष्ट्रिय महत्त्वको मुद्दा संवैधानिक इजलासमा सार्नु संवैधानिक मूल्यमान्यता अनुसार छैन ।"

शब्दशास्त्रविज्ञानम् पुस्तक सार्वजनिक

काठमाडौं । नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयका सहप्राध्यापक डा प्रकाश तिवारीको पुस्तक 'शब्दशास्त्रविज्ञानम्' सार्वजनिक भएको छ । वाल्मीकि विद्यापीठमा शुक्रबार आयोजित कार्यक्रममा सन्त समाजका अध्यक्ष श्री १००८ स्वामी ज्ञानानन्द सरस्वतीले पुस्तक लोकार्पण गर्नुभएको हो ।

विश्वविद्यालयको नव्यव्याकरण विषय, शास्त्री चतुर्थ वर्षको सप्तम पत्रमा आधारित पुस्तक परिमार्जित नयाँ पाठ्यक्रम अनुसार तयार पारिएको हो । कार्यक्रममा स्वामी ज्ञानानन्द सरस्वतीले विद्यापीठका प्राध्यापक लाई देवघाटधाममा रहेका तीन वटा गुरुकुलमा गएर अध्यापन गराउन अनुरोध गर्नुभयो । महेश सन्यास आश्रम, हरिहर सन्यास आश्रम र गलेश्वर आश्रमले सञ्चालन गरेका ती गुरुकुलमा अहिले पनि एक हजारभन्दा बढी विद्यार्थीले संस्कृत अध्ययन गरिरहेको उहाँले जानकारी दिनुभयो । कार्यक्रमका सभापति एवं विश्वविद्यालयका प्रा डा भीमप्रसाद कँडेलले नयाँ पाठ्यक्रम बनेर लागू भइसकेको जनाउँदै यस्तो अवस्थामा रहेको पुस्तकको अभावलाई 'शब्दशास्त्रविज्ञानम्' ले पूर्ति गरेको बताउनुभयो । भाषा विज्ञानविद् प्रा डा माधवप्रसाद पोखरेलले नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयमा खोज तथा अनुसन्धानका गतिविधि सञ्चालन गर्नुपर्नेमा जोड दिनुपर्ने बताउनुभयो । पुस्तकका लेखक तिवारीले व्याकरणलाई शब्दशास्त्र पनि भनिने उल्लेख गर्दै पौरस्त्य विधालाई प्रतिपादन गरिएकाले विज्ञान शब्द जोडिएको बताउनुभयो । पुस्तकका विषयमा समीक्षा गर्दै प्रा डा जीवन अधिकारीले विश्वविद्यालय मा अनुसन्धान पद्धति आवश्यक रहेकामा जोड दिनुभयो । त्यसको सुरुवात पुस्तकका माध्यमबाट लेखकले गर्नुभएको उहाँको भनाइ छ । लेखकले यसअघि अनुसन्धान पद्धति नामक पुस्तक लेखिसक्नुभएको पनि अधिकारीले जानकारी दिनुभयो ।

समीक्षक सह प्राध्यापक केशव शरण अर्यालले पुस्तकमा चार खण्ड रहेका उल्लेख गर्दै व्याकरण शास्त्रको इतिहास, प्राचीन व्याकरणको परिचय, भाषा उत्पत्ति, भाषा विज्ञानलगायत विषय पनि पुस्तकमा समेटिएको जानकारी दिनुभयो ।

गाईजात्रा २०८३ मा सहभागी हुन जिएसएम समुदायलाई आह्वान

काठमाडौँ । नेपालका लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक (जिएसएम) समुदायले 'जीवनको उत्सव मनाऔँ, विविधतालाई सम्मान गरौँ, विविधतालाई आत्मसात् गरौँ' भन्ने नाराका साथ गाईजात्रा उत्सव मनाउने भएका छन् ।

राष्ट्रिय लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक महासङ्घ, मायाको पहिचान नेपाल, लिड नेपाल, इन्क्लुसीभ फोरम नेपाल (समावेशी मञ्च नेपाल)सहितका संस्थाले संयुक्त रूपमा गाईजात्रा उत्सव मनाउन लागेका हुन् ।

आयोजकका अनुसार जिएसएम समुदायले यस वर्ष भदौ १३ गते गाईजात्रा उत्सव मनाउने छन् । दिउँसो १ बजे काठमाडौँको ठमेलस्थित सञ्चयकोष भवनबाट र्‍यालीको सुरुवात हुनेछ । र्‍यालीमा रङ्गिन सांस्कृतिक तथा कलात्मक प्रस्तुति, सङ्गीत, नृत्य, विशेष पहिरन, हास्य र व्यङ्ग्यका साथै राजनीतिक समावेशीकरण र सहभागिताको आह्वान गर्ने सन्देशहरू समावेश हुने आयोजकले जनाएको छ । लैङ्गिक विविधताको उत्सव मनाउने रचनात्मक अभिव्यक्ति, सामुदायिक ऐक्यबद्धता, स्मृति र जीवनका उत्सव पनि र्‍यालीमा समावेश हुनेछन् ।

दिवङ्गत भएका जिएसएम समुदायका सदस्यहरूको सम्झनामा वसन्तपुर दरबार क्षेत्रमा दीप प्रज्वलन गरी र्‍यालीको समापन गरिने आयोजकले जनाएको छ । आयोजकका अनुसार यस क्रममा दिवङ्गत सदस्यहरूको जीवन, सम्झना, योगदान र समुदायमा उनीहरूको स्थानको सम्मान गरिनेछ ।

लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक समुदायले अधिकारकर्मी सुनिल बाबु पन्तको नेतृत्वमा सन् २००२ अर्थात् २०५९ देखि सामूहिक रूपमा गाईजात्रा मनाउन सुरु गरेका हुन् । आयोजकका अनुसार समयक्रमसँगै गाईजात्रा जिएसएम समुदायका लागि एक सशक्त सांस्कृतिक मञ्च बनेको छ । जहाँ सम्झना, उत्सव, दृश्यता (अस्तित्वको प्रदर्शन), अभिव्यक्ति स्वतन्त्रता र सामूहिक पैरवीको अवसर पाइन्छ ।

दिवङ्गतहरूको सम्झना गर्ने नेपालको मौलिक सांस्कृतिक परम्परामा आधारित गाईजात्राले शोक र उत्सव, हास्य र व्यङ्ग्य, पहिचान र प्रतिरोध तथा परम्परा र सामाजिक परिवर्तनलाई एकै ठाउँमा जोड्ने आयोजकको भनाइ छ । जिएसएम समुदायले गाईजात्रालाई आफ्ना दिवङ्गत सदस्यहरूको सम्झना गर्ने दिनका रूपमा मात्र नभई जीवन, पहिचान, विविधता र आत्मअभिव्यक्तिको स्वतन्त्रता मनाउने सांस्कृतिक अवसरका रूपमा लिँदै आएको छ । साथै, यसमार्फत समुदायप्रतिको सामाजिक स्वीकार्यता बलियो बनाउने, आफ्ना अधिकार र सरोकारका विषयमा सामूहिक आवाज उठाउने तथा राज्यका सबै तहमा अर्थपूर्ण राजनीतिक सहभागिता, प्रतिनिधित्व र समावेशीकरणको मागलाई सार्वजनिक रूपमा अघि बढाउने उद्देश्य राखिएको आयोजकले जानकारी दिएको छ । आयोजकका अनुसार, 'हाम्रो निधनपछि हाम्रा जैविक परिवारले हामीलाई सम्झन् वा नसम्झन्, हाम्रो जीवित समुदायले भने आफ्ना सदस्यहरूलाई सधैँ सम्झिरहन्छ' भन्ने सन्देश पनि गाईजात्राले बोकेको छ । उत्सवको उद्देश्य गत वर्ष दिवङ्गत भएका जिएसएम समुदायका सदस्यहरूको सम्झना गर्नु रहेको पहिलो संविधानसभा सदस्य एवं मायाको पहिचान नेपालका कार्यकारी निर्देशक समेत रहेका पन्तले बताए ।

'जीवन, पहिचान, विविधता र आत्मअभिव्यक्तिको स्वतन्त्रताको उत्सव मनाउनु हो,' पन्तले भने, 'हास्य, व्यङ्ग्य, कला, सङ्गीत र सांस्कृतिक अभिव्यक्तिका माध्यमबाट सामाजिक स्वीकार्यतालाई बलियो बनाउनु हो ।'

पन्तले गाईजात्रा केवल शोकको दिन मात्र नभएको उल्लेख गरेका छन् । 'हाम्रा लागि ५०० वर्षभन्दा पुरानो इतिहास बोकेको गाईजात्रा केवल शोकको दिन होइन, यो अस्तित्व, पहिचान, मर्यादा, विविधता र स्वतन्त्रताको उत्सव हो,' उनले भने, 'यस दिन हामी सङ्गीत, नृत्य, हाँसो, व्यङ्ग्य, रङ्गिन पहिरन, कला र सांस्कृतिक अभिव्यक्तिका साथ सडकमा भेला हुन्छौँ ।'

उनले गाईजात्रा पर्वमा आफ्नो पहिचानको उत्सव मनाउने गरेको बताए। 'हामी यस्तो समाजको परिकल्पना गर्दै आफ्नो पहिचानको उत्सव मनाउँछौँ, जहाँ सबैले मर्यादा, समानता र स्वतन्त्रताका साथ बाँच्न सकून् ।' पन्तले वार्षिक गाईजात्रा २०८३ मा सहभागी हुन आह्वान गरेका छन् । 'हामीले गुमाएका प्रियजनहरूप्रति सम्मान व्यक्त गर्न, आफ्नो पहिचानको उत्सव मनाउन तथा राजनीतिक सहभागिता, समानता, मर्यादा, सांस्कृतिक स्वतन्त्रता र समावेशी भविष्यका लागि सामूहिक आवाज उठाउन एकताबद्ध होऔँ,' उनले आह्वान गरेका छन् ।

महानगर प्रमुख आचार्यसँग रसियन दूतावासका प्रतिनिधिको भेट

गण्डकी । पोखरा महानगरपालिकाका प्रमुख धनराज आचार्यसँग नेपालस्थित रसियन दूतावासकी काउन्सिलर तथा काठमाडौँ स्थित रसियन हाउसकी निर्देशक अनास्तासिया खोख्लोभाले शुक्रबार भेटवार्ता गर्नुभएको छ ।

नेपाल र रसियाबीच कूटनीतिक सम्बन्ध स्थापना भएको ७०औँ वर्षगाँठका अवसरमा पोखरामा भएको भेटवार्तामा पोखरा र रसियाका नगरहरूबीच भगिनी सम्बन्ध कायम गर्दै दुईपक्षीय हित तथा सहकार्यलाई थप विस्तार गर्ने विषयमा छलफल भएको हो ।

भेटमा पर्यटन, सूचना प्रविधि, स्थानीय उत्पादन तथा सांस्कृतिक आदानप्रदानका क्षेत्रमा सहकार्य गर्न सकिने सम्भावनाबारे छलफल भएको जनाइएको छ । महानगर प्रमुख आचार्यले पोखरा र र सियाका नगरबीच भगिनी सम्बन्ध कायम गरी पर्यटन, संस्कृति, प्रविधि तथा स्थानीय उत्पादनका क्षेत्रमा दीर्घकालीन सहकार्य अघि बढाउन सकिने बताउनुभएको थियो । उहाँले यस्ता सहकार्यले दुई देशका स्थानीय तहबीचको सम्बन्धलाई थप मजबुत बनाउँदै जनस्तरको सम्बन्ध विस्तारमा समेत योगदान पुर्‍याउने विश्वास व्यक्त गर्नुभयो ।

भेटका क्रममा पोखराको पर्यटन प्रवर्द्धन, स्थानीय उत्पादनलाई अन्तरराष्ट्रिय बजारसम्म पुर्‍याउने, सूचना प्रविधिको क्षेत्रमा ज्ञान तथा अनुभव आदानप्रदान गर्ने र दुवै देशका नगरबीच सांस्कृतिक सम्बन्ध विस्तार गर्ने विषयमा जोड दिइएको थियो ।

ग्यास वितरण सहज बनाउन चार उद्योगद्वारा एकै ठाउँबाट बिक्री

चितवन । खाना पकाउने एलपी ग्यासको अभाव भएपछि स्थानीय प्रशासनले चितवन र नवलपरासीका ग्यास उद्योगबाट भरी सिलिण्डर ल्याइर एकै ठाउँबाट बिक्री गरिरहेको छ ।

यसअघि जिल्लालाई पाँच क्षेत्रमा विभाजन गरेर भूगोलअनुसार व्यवसायीलाई बिक्री गर्न लगाएको प्रशासनले आज भरतपुर महानगरपालिका-९ मा रहेको केन्द्रीय बस टर्मिनलबाट जिल्लाका तीन उद्योग र गैंडाकोटको एउटा उद्योगलाई ग्यास बिक्री गर्न लगाएको हो ।

दिउँसो १:०० बजेदेखि जिल्लाका बाबा, साईबाबा, नेपाल ग्यास र नवलपुरको जानकी ग्यास उद्योगले सिधैँ उपभोक्तालाई भरी सिलिण्डर वितरण गरिरहेका छन् । सो क्रममा चार उद्योगले तीन हजार सिलिण्डर बिक्री गरिएको जनाएका हुन् । ग्यासको अभावसम्बन्धी स्थानीय प्रशासनको टोलफ्रि नम्बरमा आएका गुनासो सम्बोधन गर्दै एक हजारभन्दा बढी उपभोक्ताको घरमा ग्यास पुर्‍याइएको प्रमुख जिल्ला अधिकारी गणेश अर्यालले जानकारी दिनुभयो । स्थानीय प्रशासनले ग्यास उद्योग, डिलरलगायतमा अनुगमन गर्दा पनि उपभोक्ताकोमा ग्यास नपुगेपछि उद्योगी मार्फत उपभोक्ताको घरमा पुर्‍याउन लागिएको उहाँले बताउनुभयो ।

यसरी वितरण गर्दा पनि ग्यास पाउन नसकेका उपभोक्तालाई बसपार्कबाट वितरण गरिएको प्रजिअ अर्यालले जानकारी दिनुभयो । यसअघि वितरण गरिएका आधा शिलिण्डर सकिएसँगै एकैपटक माग बढेको हुनसक्ने उहाँले बताउनुभयो । पछि पुनः ग्यास अभाव हुन्छ भन्ने लागेर पनि उपभोक्ताले आवश्यकताभन्दा बढी सिलिण्डर भण्डारण गर्नाले अहिले ग्यासको समस्या देखिएको उहाँको भनाइ छ ।

मानक उपचार प्रोटोकल प्रभावकारी कार्यान्वयनमा जोड

काठमाडौँ । मुलुकको स्वास्थ्य प्रणालीलाई व्यवस्थित, गुणस्तरीय र कम खर्चिलो बनाउन मानक उपचार प्रोटोकल (एसटिपी)लाई स्वास्थ्य बीमासँग जोडेर प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्नुपर्नेमा जोड दिइएको छ ।

प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयमा शुक्रबार भएको छलफलमा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा तथा विभिन्न रोगको उपचारमा एकरूपता कायम गर्न जारी भएका एसटिपीलाई प्रभावकारी रूपमा लागू गर्ने विषयमा जोड दिइयो ।

प्रधानमन्त्री वालेन्द्र शाहका स्वास्थ्य सल्लाहकार डा जगदीशप्रसाद अग्रवालको अध्यक्षतामा भएको छलफल मा स्वास्थ्य तथा खाद्य स्वच्छता मन्त्रालयअन्तर्गत क्युरेटिभ सेवा प्रभागका निर्देशक डा पवनजङ्ग रायमाझीसहित पेडियाट्रिक, न्यूरोलोजी, कार्डियोलोजी, हेमोफिलिया, ओरल हेल्थ, इएनटीलगायत १८ क्षेत्रका विशेषज्ञ चिकित्सक सहभागी हुनुहुन्थ्यो । छलफलमा विशेषज्ञ चिकित्सकहरूले आआफ्नो क्षेत्रमा प्रयोग भइरहेका उपचार प्रोटोकलका सहज र कठिन पक्षबारे जानकारी दिँदै सुधारका लागि सुझाव दिनुभएको थियो । विभिन्न विभाग तथा डिभिजनले छुट्टाछुट्टै रूपमा प्रोटोकल बनाउँदा समन्वयको अभाव देखिएकाले त्यसलाई समाधान गर्नुपर्नेमा पनि उहाँहरूले जोड दिनुभएको थियो ।

ग्रामीण तथा सरकारी अस्पताल मा प्रोटोकलअनुसार उपचार गर्न आवश्यक उपकरण, प्रयोगशाला परीक्षण तथा निःशुल्क वितरण गर्ने भनिएका औषधि र उपकरण नियमित उपलब्ध नहुँदा चिकित्सकले प्रोटोकल पालना गर्न कठिनाइ हुने समस्या पनि छलफलमा उठाइएको थियो ।

यस्ता व्यावहारिक समस्या समाधान गरेर स्वास्थ्य सेवा प्रवाहमा अवरोध नहुनेगरी प्रोटोकल निर्माण गर्नुपर्ने सुझाव दिइएको थियो । क्युरेटिभ सेवा प्रभागका निर्देशक डा रायमाझीका अनुसार आवश्यकताका आधारमा हाल १९ वटा प्रोटोकल निर्माण गरिएका छन् । तीमध्ये केही स्वीकृत भएर कार्यान्वयनमा आइसकेका छन् भने केही प्रक्रियामै छन् ।

कार्यान्वयनमा रहेका प्रोटोकललाई पनि समयानुकूल परिमार्जन गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको उहाँले बताउनुभयो । प्रोटोकल प्रभावकारी रूपमा लागू भएमा बिरामीले सुलभ र गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा पाउनुका साथै उपचार खर्चमा समेत नियमन हुने डा रायमाझीले बताउनुभयो ।

उहाँका अनुसार आवश्यकताभन्दा बढी सिटीस्क्यान, एमआरआईलगायतका परीक्षण गराउने प्रवृत्तिले स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रममाथि आर्थिक भार बढाउने भएकाले आवश्यकताका आधारमा मात्र परीक्षण गर्ने व्यवस्था प्रोटोकलमा समेटिनुपर्छ ।

लोकतन्त्र सुदृढ बनाउन कांग्रेस एक हुनुपर्नेमा जोड

काठमाडौँ । नेपाली कांग्रेसका नेताहरूले लोकतन्त्र सुदृढिकरणका लागि कांग्रेस एकजुट हुनुपर्नेमा जोड दिनुभएको छ ।

कांग्रेसको संस्थापन पक्षइतरको शुक्रबारदेखि यहाँ सुरु भएको राष्ट्रिय भेलाको उद्घाट्न समारोहलाई सम्बोधन गर्दै उहाँहरूले मुलुकमा सङ्कट र राष्ट्रियतामा चुनौती देखिएको अवस्थामा त्यसको समाधानका लागि पनि कांग्रेस एक ढिक्का हुनुपर्ने उल्लेख गर्नुभयो ।

समारोहमा पूर्व सहमहामन्त्री डा प्रकाशशरण महतले मुलुकमा जेनजी आन्दोलनको घट्नाजस्तै कांग्रेसमा नियमित महाधिवेशनको सट्टामा विशेष महाधिवेशन भएको बताउँदै यसको निर्वाचनको परिणाम अनपेक्षित आएको उल्लेख गर्नुभयो । साथै उहाँले असमान्य अवस्थामा मात्र सर्वोच्च अदालतमा पुनरावलोकन हुने गरेको उल्लेख गर्दै सर्वोच्चबाट सिंगो पार्टीलाई न्याय हुने अपेक्षा व्यक्त गर्नुभयो ।

पार्टीका नेता एवं पूर्वमन्त्री एनपी साउदले नियमित १५औँ महाधिवेशन तोकिएको अवस्थामा कुनै व्यक्तिको महत्वाकांक्षाका कारण हतारमा विशेष महाधिवेशन गर्नुपर्दा पार्टी समस्यामा परेको बताउनुभयो ।

पूर्व सहमहामन्त्री महालक्ष्मी उपाध्याय (डिना)ले सिनियर नेताहरूको योगदान र संघर्षलाई कदर गर्न नसके पार्टी अगाडि बढ्न नसक्ने उल्लेख गर्नुभयो। पूर्व गृहमन्त्री एवं पार्टीका नेता रमेश लेखकले १५औँ महाधिवेशन प्रक्रिया सुरु भइसकेको अवस्थामा आत्तिएर समयभन्दा छिटो विशेष महाधिवेशन गरिएकाले पार्टीमा समस्या आएको बताउनुभयो । कांग्रेस सुदूरपश्चिम प्रदेशका सभापति वीरबहादुर बलायरले आफूहरू बिपीका अनुयाई भएको र बिपीको सिद्धान्तमा कसैसँग सम्झौता नहुने धारणा व्यक्त गर्नुभयो ।

पूर्वसञ्चार मन्त्री मोहन बस्नेतले पार्टीलाई सबल र सक्षम बनाउन परिपक्व नेताहरूको सुझाव र सल्लाहलाई आत्मसाथ गर्नुपर्ने बताउनुभयो ।

समारोहमा नेताहरू पूर्णमान तामाङ, उमाकान्त चौधरी, भीमसेनदास प्रधान, दुर्लभ थापा, राजेश यादव, मेखराज श्रेष्ठ, गेहेन्द्र गिरि, शिवप्रसाद हुमागाईं, उमा भट्टराई, गुरु बराल, सिता राना, पदमनारायण चौधरी, दीपक खड्का, सरिता प्रसाई, रेवती भुसाल, राजु श्रेष्ठ, गणेश तिमिल्सिना, जगत बरामलगायतले कांग्रेस एक ढिक्का बनाउनका लागि अब सबै सहभागी हुने गरी पार्टीको १५औँ महाधिवेशन गर्नुपर्ने धारणा व्यक्त गर्नुभयो ।

कांग्रेसको संस्थापन इतर पक्षको तीनदिने राष्ट्रिय भेला आजदेखि सुरु भएको हो । काठमाडौँको सुकेधारास्थित मिराकल पार्टी भेन्युमा भएको भेला सयौँ नेताकर्ताको उपस्थिति छ । प्रचारप्रसार समिति संयोजक मीनबहादुर विश्वकर्माका अनुसार आजदेखि सुरु भएको भेलाको शनिबार र आइतबार बन्द सत्र चल्नेछ ।

कर्मचारीको तलबमा १० प्रतिशत वृद्धि गर्ने मधेस प्रदेश सरकारको निर्णय

जनकपुरधाम । मधेस प्रदेश सरकारले चालु आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को बजेट वक्तव्यको नीतिगत व्यवस्थाअनुसार प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सेवाका कर्मचारीको सुरु स्केलको आधारभूत तलबमा १० प्रतिशत वृद्धि गर्ने निर्णय गरेको छ ।

मधेस प्रदेश सरकार मन्त्रि परिषद्को शुक्रबार बसेको बैठकले यो व्यवस्था २०८३ साउन १ गतेदेखि लागू हुनेगरी नयाँ तलबमान, ग्रेड रकम तथा अधिकतम ग्रेड सङ्ख्या स्वीकृत गरिएको सरकारका प्रवक्ता तथा अर्थमन्त्री युवराज भट्टराईले जानकारी दिनुभयो । उहाँका अनुसार स्थानीय सेवाका कर्मचारीको हकमा स्थानीय सेवा (गठन तथा सञ्चालन) ऐन, २०८१ को दफा ४४ (८) अनुसार निर्णय प्रदेश राजपत्रमा प्रकाशन गरिनेछ । यस्तै बैठकले सेवा प्रवाहलाई नतिजामुखी, पारदर्शी र उत्तरदायी बनाउन मन्त्रिपरिषद्ले कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन भत्तासम्बन्धी कार्यविधि, २०८३ स्वीकृत गरेको छ ।

कार्यविधिअनुसार कर्मचारीले सुरु तलब स्केलको अधिकतम १० प्रतिशतसम्म प्रोत्साहन भत्ता पाउन सक्नेछन् । कुल १०० अङ्कमध्ये कार्य विवरण परिसूचकतर्फ ५० अङ्क र वैयक्तिक तथा सार्वजनिक सेवा प्रवाह परिसूचकतर्फ ५० अङ्क रहने व्यवस्था गरिएको छ । न्यूनतम ७५ अङ्क प्राप्त गर्ने कर्मचारीले मात्र उक्त भत्ता पाउने व्यवस्था गरिएको मन्त्री भट्टराईले बताउनुभयो ।

उहाँका अनुसार प्रोत्साहन भत्ता प्राप्त गर्न विद्युतीय हाजिरी अनिवार्य गरिएको छ । साथै, मूल्याङ्कन, रुजु र सिफारिसका लागि प्रत्येक कार्यालयमा तीन सदस्यीय 'परीक्षण इकाई' गठन गर्ने व्यवस्था गरिएको मन्त्री भट्टराईले बताउनुभयो । सरकारी खर्चमा मितव्ययीता, वित्तीय अनुशासन र पारदर्शिता कायम गर्न मन्त्रिपरिषद्को बैठकले 'मधेस प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका, २०८३' स्वीकृत गरेको छ ।

प्रत्युष नेटवर्क प्रा.लि द्धारा प्रकाशित तथा मुद्रित
कार्यालय:नीलकण्ठ न.पा-३, सुगमटोल, धादिङबेसी, कार्यालय फोन ०१०-५२१४३०, ०१०-५९०४३०
सम्पादक : रमेश अधिकारी, Email : pratyushdainik@gmail.com,website:epratyush.com